

Pyhät Kirjoitukset 2

Paavalin kirjeet

galatalaisille,

efesolaisille ja

filippiläisille

Kirje Heprealaisille

Jaakobin kirje

Nehemia media

כתבא קדישא
לפינלאנדיא

תאומא לויא

Käännös ja kommentit: Tuomas Levänen, Piikkiö

Kannen suunnittelu ja taitto: Matti Lahtinen,
Nehemia media

Kustantaja: Nehemia media, Turku, 2019

Painopaikka: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

Isbn: 978-952-7111-09-3

Pyhät kirjoitukset osa 2.

Paavalin kirjeet

Galatalaisille 9

Efesolaisille 23

Filippiläisille 39

Kirje Heprealaisille 52

Jaakobin kirje 84

Aiemmin ilmestynyt:

Pyhät kirjoitukset osa 1, Matteuksen evankeliumi 2018

ESIPUHE

Arameankielinen Uusi testamentti on koko kristinuskon historian ajan ollut käytössä Lähi-idän seudulla ja sen lähistöllä. Arabian ja muiden kielten korvatesa aramean, teksti jäi hyvin pienen ryhmän käyttöön. Vanhin tiedetty kirjallinen maininta vuosiluvusta on evankeliumikirjojen lopussa, johon on kirjattu vuosi 78. Uuden testamentin tekstiä alkoi valmistaa P. Pusey 1880-luvulla, ja hän käytti tekstin pohjana 41 eri käsikirjoitusta. Työn saattoi loppuun G. H. Gwilliam, ja "critical text" alaviitteineen julkaistiin 1905. Tässä avusti myös J. Gwynn, valmistamalla Crawfordin jaarli Lindsayn kokoelmista löytyneet viisi ylimääräistä kirjaa; Juudaan kirje, toinen Pietari, toinen ja kolmas Johannes, sekä Ilmestyskirja. Miesten työn huolellisuudesta kertoo paljon sellaiset maininnat, kuten ilmestyskirjan kohdalla, "tässä kirjuri on ollut kiihtynyt, painallukset ovat teräviä ja varmemmalla otteella..." Teksti jäi länsimaiseen tapaan kreikan varjoon ja vaikeasti saatavaksi. Aramea alkoi kiinnostaa tutkijoita kansainvälisesti vasta 1980-luvulla Qumranin, Kairon, targumien ja monien muiden käsikirjoituslöytöjen tutkimustulosten levitessä. Viime vuosituhannen vaihteessa länsimaailma alkoi herätä tekstin eroihin kreikan tekstiin verrattuna, ja niiden taustoihin. Esimerkiksi 1. Kor. 3:9, "te olette Jumalan viljelysmaa" on arameassa "se papillinen palvelutyö on

Jumalan". Maa on feminiini pulchanotha, ja papillinen palvelutyö on maskuliini pulchana. Estrangela-fontilla sanat todella voi lukea väärin arameasta, mutta kreikassa ne olisivat aina selvästi eri sanat. Sen voi myös ajatella väärin, ellei tule mieleen, että maa on feminiini, lisäksi konteksti mainitsee istuttamista ja kastelemista. Joh. 3:16, "antaa ainoan poikansa" on arameassa aktiivipreesens, "on parhaillaan antamassa ainoaa poikaansa". Sen voi helpostikin lukea imperfektiksi, kuten kreikka sen ilmaisee. Teksti on täynnä vastaavia pieniä eroja. Aramea on ainutlaatuinen, eikä mene yhdenkään tunnetun kreikan tekstin mukaan.

Interlineaarin merkitys on hyödyllinen ennen kaikkea hepreankielisen Raamatun käyttäjälle, koska sanat ovat kielissä usein samanlaisia. Toisaalta joskus arameassa sama sana merkitsee eri asiaa kuin hepreassa. Interlineaarin tarkoitus on samalla myös osoittaa, ettei kääntäjä ole keksinyt sanoja omasta päästään. Talmudit ja vanha midrash-kirjallisuus määrittelevät yli tuhannen aramean sanan merkityksen, joten ne ovat kääntäjälle erittäin tarpeellisia. Aramea on myös siitä mielenkiintoinen, että siihen tekstiin länsimaisilla kirkkokunnilla ei ole ollut juurikaan vaikutusta, ja se seuraa kauniisti sitä samaa sanomaa, jota hepreankieliset pyhät kirjoitukset meille tuovat. Suomennoksen tarkoitus ei ole korvata käytössä olevia Raamattuja, vaan antaa suomalaiselle Raamatusta

kiinnostuneelle sellaista, josta voi olla apua sanan ymmärtämisessä.

Kääntäjä johdatettiin tämän aramean äärelle vuonna 2000, ja sitä on seurannut vuosien valmistautuminen ja opiskelu, sekä kurssiluonteiset opetustehtävät, ja satojen muiden hengellisten teosten suomentaminen. Näiden tekstien aramea-suomi -käännökset ovat valmistuneet 2012-2015 Piikkiössä, olohuoneen hiljaisuudessa. Viereisen mäen päällä Agricola suomensi aikoinaan suuren osan Raamattua. Jumalan sanan opiskelu on koko elämän kestävä prosessi - kielestä riippumatta.

Siunattuja lukuhetkiä,

Tuomas Levänen

27.5.2015

Tämä kirjan lähde on Aramea-Suomi interlineaari, Paa-
valin kirjeet galatalisille, efesolaisille ja filippiläisille,
2015 sekä Kirje heprealaisille ja Jaakobin kirje 2017,
joiden sujuvakielisistä teksteistä teos on koostettu.
Teksti sisältää Tuomas Leväsen kommentteja, jotka on
merkitty selvyiden vuoksi lihavoidulla tekstillä.

Matti Lahtinen

Paavalin kirje galatalaisille

Galata, eli גלטיא, tulee gallialaisten ikivanhan siirtokunnan nimestä. Hieronymuksen aikaan - hänen omien kirjoitustensa mukaan - alueen asukkaat vielä 400-luvun alussa puhuivat heidän omaa, tuntemattomaksi jäänyttä kieltään. Juutalaisten siirtokunnissa käyttökielenä oli aramea ympäri maailmaa. Arameassa sana galuta merkitsee orjuutettua, siteissä olevaa. Tämän tiedon pitäisi riittää perusteluksi sille, että kirje on tarkoitettu muillekin, kuin vain vanhalla geografisella Galatian alueella asuneille. Myös Keefan, eli Pietarin, kirje on suunnattu laajalle alueelle, Galata ja Kappadokia (joka on vanhan testamentin puolella Kaftor) mukaanluettuina. Vaikka kreikka olikin käytössä, tekstit kirjoitettiin arameaksi ja käännettiin kreikaksi. Kirkkohistoria kertoo lähinnä Luukkaan kääntäneen Paavalin tekstejä kreikan kielelle. Kreikan alkuperän puolustajia tämä maailma on täynnä, mutta kukaan ei voi varmuudella väittää mitään. Sanaerot teksteissä puhuvat aramean alkutekstin puolesta. Herra itse puhukoon sanansa kautta Critical Text 1920 mukaan. Siunattuja lukuhetkiä.

Piikkiössä joulukuussa 2013, ja kielelliset korjaukset ja tarkistukset 5. helmikuuta 2015.

Tuomas Levänen

1. luku

1. Paulos, apostoli – ei ihmislusten kautta, eikä miehen kautta, vaan Jeshuan, Messiaan käden kautta, ja Jumalan, hänen isänsä –

hänen, joka herätti hänet kuolleiden huoneesta.

2. Ja ne kaikki veljet, jotka ovat minun kanssani; seurakunnalle, joka on Galtiassa.

3. Siunaus olkoon teidän kanssanne, ja rauha isältä Jumalalta, ja meidän herral-

tamme Jeshualta, Messiaalta.

4. Hän, joka antoi sielunsa meidän syntiemme puolesta, joka vapautti meidät tästä pahasta maailmasta, meidän isämme, Jumalan tahdon mukaan.

5. Hänelle kunnia iankaikkisesta iankaikkiseen, amen.

6. Minä ihmettelen, kuinka nopeasti te olette kääntyneet Messiaasta – hänestä, joka hyvydessään kutsui teidät – toiseen toivoon.

Sevarta on toivon sanoma, eikä evankeliumi, mutta ehkä lukijaa kohtaan ystävällisempää kuitenkin käyttää sitä "evankeliumi" -sanaa tästä alkaen.

7. Sellaiseen, jota ei ole ole-massa, mutta siellä on muutamia, jotka teitä murehduttavat, ja haluavat, että te vaihtaisitte pois sen Messiaan evankeliumin.

8. Jos me, tai vaikka enkeli taivaista teitä evankelioi ulkopuolella sen, mistä meidän evankeliumimme on, hän olkoon kirottu.

Charim, "karma", tarkoittaa Jumalan kiroamaa, ihmisten kirouksille on eri sana. Aramean sanamuoto ei anna ymmärtää, että näyttäisi siltä, että välttämättä olisi jo tässä ajassa kirottu, mutta eräänä päivänä...

9. Kuten edeltä sanoin, ja nyt taas minä sanon, että jos joku evankelioi teitä ulkopuolella siitä, mitä olette ottaneet vastaan, hän olkoon kirottu.

10. Sillä nyt, ihmislapsiinko minä vetoan vai Jumalaan? Pyrinkö miellyttämään ihmislapsia? Sillä jos olen tähän saakka miellyttänyt ihmislapsia, en ole ollut Messiaan palvelija.

11. Mutta minä teen teille tiettäväksi, veljeni, että se evankeliumi, jota olen evankelioinut, ei ollut ihmisistä.

12. Enkä minä edes saanut sitä ihmisiltä. Minä olen oppinut sen siinä Messias Jeshuan ilmestyksessä.

13. Sillä te olette kuulleet entisestä elämäntavastani, joka oli juutalaisuudessa, että minä runsaasti olin vai-

Tämä kirja perustuu Tuomas Leväsen Aramea-Suomi interlineaarisiin käännöksiin. Teos sisältää Paavalin kirjeet galatalaisille, efesolaisille ja filippiläisille (2015) sekä Kirje heprealaisille ja Jaakobin kirje (2017) teosten selkokiehisen tekstin. Teoksesta puuttuvat arameankieliset tekstit ja niiden rivienväliiset sanatarkat käännökset. Teksti sisältää lukijan kannalta oleelliset kääntäjän kommentit.

Tuomas Leväsen ansiokas käännöstyö on tuonut nämä tekstit ulottuvillemme.

9 789527 111093